

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה
טופס סילבוס לסטודנט
המחלקה לחינוך - תשע"ח

שם הקורס: עבודה עם נוער בסיכון-התנסות חינוכית בין אישית במסגרת בלתי פורמאלית

מספר קורס:

סמסטר א' - 12910275

סמסטר ב' - 12910285

שם המרצה: גב' ענבל הראל

יעדי ההוראה:

מעורבות האקדמיה בקהילה מתפתחת כיום בכל העולם וניתן להגדיר את עיקרון המעורבות החברתית כתפקידה השלישי של האקדמיה. קורס זה מבקש ליישם את התכנים האקדמיים בתחום ההתערבות החינוכית באופן פרו אקטיבי בהתנדבות סטודנטים מהמחלקה לחינוך בחניכה בין אישית, אחת לשבוע למשך שעתיים, עם נערים ונערות הנמצאים בסיכון. בקורס זה ילמדו הסטודנטים תיאוריות שונות העוסקות בייחודיות המאפיינת יצירת קשר עם מתבגר הנמצא בסיכון. תיאוריות אלו יתנו כלים למסגרת התנסות הסטודנטים בחניכה בין אישית. לאורך הקורס ילמדו תכנים אשר יעלו מתוך ההתנסויות האישיות. קורס זה שואף ליצירת התפתחות הדדית הן של המתבגרים והן בקרב הסטודנטים אשר ייקחו בו חלק.

פרשיות לימודים:

אפיון עבודה חינוכית במסגרות בלתי פורמאליות.
מהו מחקר פעולה.
עמידה על המשמעות של כתיבת יומן פעולה ואופן השימוש בו.
פיתוח מיומנות של חשיבה רפלקטיבית.
קישור בין מאפייניו המרכזיים של מחקר פעולה ליצירת תהליך חונכות אישית.
אפיון עבודה עם נערים ונערות בכלל ובסיכון בפרט, ועמידה על המורכבות בעבודה עימם.
בניית תכונות חונכות אישיות הכוללות היכרות עם עולמו של החניך המתבגר וסביבתו, יצירת אמון, תיאום ציפיות, העצמת חזקותיו ועוד.
התמודדות עם סוגיות מרכזיות, ביניהן בעיות התנהגות, קשיי למידה, התנהגות קונפורמית, התנהגות סיכנית, הפרעות קשב וריכוז, דימוי עצמי ונושאים נוספים שיעלו מהשטח מתוך הכרה באבחון והערכה מחודשת כחלק ממאפייניו האקוטיים של מחקר פעולה.
עבודה על יצירת גבולות, סמכות, הכלה ואמפתיה למתבגר.
למידת אופן תהליך פרידה מיטיבי.
קישור בין הספרות המחקרית למקרים שיעלו מהסטודנטים בהתמודדותם בחונכות.

דרישות והרכב ציון הקורס

מינימום נוכחות נדרשת - 70%
דוחות שבועיים - 20%
דו"ח אבחון ומוקד חונכות - 10%
דו"ח תוכנית פעולה - 10%
הצגת החונכות - 10%
עבודה מסכמת - 50 %
סה"כ - 100%

רשימה ביבליוגרפית:

אבידן ג', למפרט ח' ועמית ג' (2005). הקול השותק מבט אחר על ילדים בבית הספר. ת"א: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

אלדר, א' (2002). ניתוח יישומי של התנהגות: עקרונות והליכים. הוצאת ניתוח התנהגות ישראל.

אלכסנדר, ר. (2005) חינוך, תרבות וקוגניציה: התערבות למען צמיחה. הרצאה שניתנה בכנס הבינלאומי ה-10 של האגודה הבינלאומית לחינוך ופסיכולוגיה קוגניטיביים (IACEP), אוניברסיטת דורהם, יולי 2005. (ההרצאה תורגמה על-ידי נדב סגל ופורסמה באתר מכון אבני-ראשה)

אריקסון, א. (1987). זהות נעורים ומשבר. תל אביב: ספריית פועלים.

בלומקוויסט, מ' ל', (2005). ילדים עם הפרעות התנהגות: הקניית כישורים מדריך לתרפיסטים ולהורים. (פרקים א' ו-ב' עמ' 15-87) קרית ביאליק: הוצאת אח.

בראשי-אייזן, ד., לוטנר-טמיר, מ., עוז, מ. ושדמי ח. (2008). דיאלוג מורה תלמיד. מתווה לשיחות אישיות בין מורים לתלמידים. מחלקת הפרסומים, משרד החינוך.

גדיא, חן ל', גיש ע' (2005). הקול השותקמבט אחר על ילדים בבית הספר. "אדום" הוצאת הקיבוץ המאוחד.

- דה-מלאך, נ. (2009) הפרדוקס של הדיאלוג בחינוך. מגמות : רבעון למדעי ההתנהגות, 46 (3) : 318-336.
- הולין פ'. (2005) גישות התנהגויות לבעיות בילדות. המחלקה לפסיכולוגיה בית הספר לרפואה סנט ג'ורג' לונדון. הוצאות ספרים "אח" בע"מ.
- ליבליך, ע. (2001). מתבגרים בעולם פתוח. בתוך : ח. דויטש (עורך). חברה והתבגרות. ירושלים, ישראל : מכון סאמיט.
- מייזלס, ע. (2001). יחסי הורים ומתבגרים בישראל עם המעבר לגיל ההתבגרות. מגמות, מ"א.
- מור, פ. ולוריא, א. (2005). בין הפרט למערכת : התפתחות הדדית במפגש בין תלמידים בסיכון ומורים. עמותת אשלים מיסודה של ג'וינט ישראל. ירושלים. אשלים הוצאה לאור. בדפוס.
- נחום, ט' (2003). דפוסים סימביוטיים במשפחה, מצוקה נפשית ונטיות התאבדות אצל מתבגרים : עבודת דוקטורט. אוניברסיטת חיפה.
- סמילנסקי, מ. (1989). אתגר ההתבגרות – כרך ב'. אוניברסיטת ת"א : רמות.
- סקוט, ס' (2005). הפרעת התנהגות. בתוך פ. הילין (עורכת). גישות התנהגויות לבעיות בילדות קריית ביאליק : הוצאת אח.
- עומר ח' (2002). המאבק באלימות ילדים. ת"א : מודן.

Adler, G. (1989). Transitional Phenomena, Projective Identification and The Essential Ambiguity of The Psychoanalytic Situation. Psychoanalytic Quarterly, LVIII.

Buber, M. (1965). Dialogue between Martin Buber and Carl Rogers. In M. Friedman (Ed), (.The knowledge of Man. London: Allen & Unwin.

Blos ,P. (1962), *On Adolescence: A Psychoanalytic Interpretation*. New York: The Free Press.

Beg, M. R., Casey, J. E. & Saunders, C. D. (2007). A typology of behavior problems in preschool children. *Assessment*, 14, 111-128.

Crone, D.A., & Horner, R.H. (2003). *Building positive behavior support systems in schools: Functional behavioral assessment*. New York: Guilford.

Farmer, T. W., Farmer, E. M. Z., Estell, D. B., & Hutchins, B. C. (2007). The developmental dynamics of aggression and the prevention of school violence. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 15, 197-208.

Feng, H., Lo, Y.y. Tsai, S. &Cartledge, G. (2008).The effects of theory-of-mind and social skill training on the social competence of a sixth-grade. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 10, 228-242.

Flum, H., & Kaplan, A. (2006).Exploratory orientation as an educational goal.*Educational Psychologist*, 41(2), 99-110.

Hawken, L. S., MacLeod K. S. & Rawlings L. (2007). Effects of the Behavior Education Program (BEP) on office discipline referrals of elementary school students. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 9, 94-101.

Impett, E., Schooler, D., Sorsoli, L., & Henson, J. (2008). Girls' Relationship Authenticity and Self- Esteem Across Adolescence. *Developmental Psychology*, 44(3), 722-733.

Kaplan, A., Katz, I., &Flum, H. (2012). Motivation theory in educational practice: Knowledge claims, challenges, and future directions.

Lane K. L. Frankenberg D. (2001). Designing effective intervention for children at risk for antisocial behavior. *Psychology in schools*, 38, 365-379.

Morgan, P. L., Farkas, G., Tufis, P. A. & Sperling R. A. (2008). Are reading and behavior problems risk factors for each other? *Journal of Learning Disabilities*, 41, 417-436.

Mclean, k., & Breen, A. (2009). Processes and Content of Narrative Development in Adolescence: Gender and Well Being. *Developmental psychology*, 45 (3), 702-710.

Rathvon, N. (2003). *Effective school interventions: Strategies for enhancing academic achievement and social competence*. New York: Guilford.

Reid, D., & Parson, M. (2003). *Positive behavior support curriculum (Direct Support Edition)*. Washington, DC: American Association on Mental Retardation.

Somech A. & Oplatka I. (2009). Coping with school violence through the lens of teachers' role breadth. *Educational Administration Quarterly*, 45, 424-449.

Scott, T. M. & Martinek, G. (2006). Coaching positive behavior support in school settings: tactics and data-based decision making. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 8, 165-173.

Walker, H.M., Ramsey, E., & Gresham, F.M. (2003). *Antisocial behavior in schools: Evidence-based practices (2nd Ed.)*. Florence, KY: Wadsworth.